

HRY XXV. OLYMPIÁDY BARCELONA 1992

- KRAJINA: Španielsko
- TERMÍN: 25. 7. – 9. 8. 1992
- ÚČASŤ: 9367 športovcov (6659 mužov, 2708 žien) a 169 NOV, súťažili v 257 disciplínach 26 športov.
- ÚČASŤ Z ČSFR A ZO SLOVENSKA: 211 športovcov z ČSFR (149 + 62), z toho 68 zo Slovenska (54 + 14). Slavomír Kňazovický (rýchlostná kanoistika) štvrtý v C1 na 500 m, Róbert Erban, Juraj Kadnár, Attila Szabó, Jozef Turza (rýchlostná kanoistika) členovia štvrtého K4 na 1000 m, Jozef Lohyňa (zápase- nie) piaty vo voľnom štýle do 82 kg, Peter Hrivňák (box) nad 91 kg vo štvrtfinále, Vojtech Rükschloss (box) do 91 kg vo štvrtfinále, Eva Antalecová, Eva Berková, Iveta Bieliková, Erika Dobrovičová, Renáta Hiráková, Adriana Chamajová, Andrea Chupíková, Anna Janoštinová, Milena Rážgová (bas- ketbal) členky šiesteho družstva, Ľubica Novotníková-Kurhajcová (veslovanie) členka šiestej párovej štvorky.
- NAJÚSPEŠNEJŠIE KRAJINY: 1. SNŠ 741,75 (45-38-29), 2. USA 705,75 (37-34-37), 3. Nemecko 569,25 (33-21-28). 4. Čína 342 (16-22-16). 5. Fran- cúzsko 238,5 (8-5-16), ... 21. ČSFR 69,25 (4-2-1).
- NAJÚSPEŠNEJŠÍ PODĽA MEDAILÍ: Vitalij Ščerbo (SNŠ, športová gymnas- tika) 6-0-0, Krisztina Egerszegiová (Maď., plávanie) 3-0-0, Jevgenij Sado- vyj (SNŠ, plávanie) 3-0-0, Alexander Popov (SNŠ, plávanie) 2-2-0, Tatjana Gucuová (SNŠ, športová gymnastika) 2-1-1, Lavinia Milosoviciová (Rum., športová gymnastika) 2-1-1, Jenny Thompsonová (USA, plávanie) 2-1-0, Gwen Torrenceová (USA, atletika) 2-1-0.

Hry XXV. olympiády hostila španielska Barcelona. Katalán- ska metropola, odkiaľ vyrážal na svoju svetoznámu púť Kriš- tof Kolumbus, si v roku 1992 pripomínala 500. výročie jeho objavenia Ameriky. Hlavným dôvodom, prečo Barcelona uspela v súboji viacerých miest o usporiadanie OH 1992, však skôr bola snaha členov MOV uctiť si takto prezidenta MOV a barcelonského rodáka Juana Antonia Samarancha. Veď prá- ve počas jeho éry zaznamenalo olympijské hnutie ozajstný rozkvet a MOV sa stal finančne i všestranne prosperujúcou organizáciou. Barcelonskou ilustráciou progresu bol aj nárast príjmov z predaja vysielacích práv na tieto Hry o viac než po- lovicu v porovnaní so Solum 1988 – na 636 miliónov dolá- rov.

V Barcelone sa všetky kľúčové čísla, vykresľujúce rozmer športovej časti olympijských hier, zvýšili: 9367 športovcov, 172 krajín, 26 športov, 257 disciplín. Ako nové športy pribudli bedminton a bejzbal a po mnichovskej epizóde 1972 sa v olympijskom programe zahnie- zdil vodný slalom. Súťažilo sa na ňom dosť ďaleko od centra Hier - na trati v Seu d'Urgell, ktorú projektoval slovenský odborník Ondrej Cibák. Rapídne narástol aj počet médií z celého sveta, ktoré informovali o olympijskom dianí.

Organizačne výborne zvládnuté Hry 1992 v Samaranchom rodisku potvrdili, že olympijský rast bude mať trvalejší charakter. Zároveň však dovtedy najvýraznejším spôsobom preukázali, že olympiády sa stali vskutku gigantickým podujatím, ktorého príprava sa stáva čoraz ťažšie zvládnuteľnou úlohou. Počet akreditovaných účastníkov (športovci, členovia ich sprievodu, médiá, sponzori, protokolárni hostia, príslušníci bezpečnostných síl, zdravotný a obslužný servis, dobrovoľníci) v Barcelone výrazne presiahol stotisíc.

Barcelona sa blysla nielen veľkolepými športoviskami, ale aj pozoruhodnou Olympijskou dedinou, postavenou rovno pri Stredozemnom mori v širšom centre mesta. Jediným väčším negatívom Hier 1992 boli extrémne horúčavy.

Novým spôsobom poňali Katalánci zapálenie olympijského ohňa na otváracom ceremoniáli. Tentoraz štafeta nemala posledného bežca s ohňom. Najsledovanejší akt vykonal strelbou z luku telesne postihnutý lukostrelec Antonio Rebollo.

Po búrlivých politických zmenách vo Východnej Európe, ktoré priniesli rozpad ZSSR i Juhoslávie a zjednotenie Nemecka, sa v katalánskej metropole prezen-

tovalo množstvo nových štátov. V čase konania OH 1992 sa už schyľovalo aj k rozdeleniu ČSFR. Slovenskí športovci tam naposledy štartovali pod piatimi kruhmi spoločne s českými. Po 28 rokoch sa na OH zúčastnila aj Juhoafrická republika, ktorá už zásluhou vládnych reforiem nemusela byť vylúčená pre rasistickú politiku apartheidu. Tieto Hry už nebojkotoval nikto, ale vzhľadom na prebiehajúcu vojnu medzi štátmi bývalej Juhoslávie mohli tamjší športovci súťažiť len ako členovia tzv. Nezávislého olympijského tímu. Žiaľ, v antike všeobecne uznávané posvätné olympijské prímerie bolo pre zdivočených ľudí v bývalej Juhoslávii v tom čase len prázdny pojem...

Najväčšia olympijská veľmoc predošlých štyroch desaťročí – Sovietsky zväz – sa po rozpade najrozľahlejšej krajiny sveta v Barcelone transformovala na Spoločenstvo nezávislých štátov. Bolo to naposledy, čo v jednom tíme spoločne štartovali Rusi, Ukrajinci, Bielorusi a ďalší občania bývalých sovietskych republík - s výnimkou pobaltského tria Litva, Lotyšsko a Estónsko, ktoré si vybojovalo niekdajšiu nezávislosť už krátko po prevratných politických zmenách roku 1989 v Európe.

Súboj protichodných politických systémov na olympijskej scéne sa po dramatických zmenách a zániku bipolárneho rozdelenia sveta stal minulosťou. Výprava SNS však pri rozlúčke nadviazala na dominanciu ZSSR. Tentoraz sa na druhé miesta v oboch rebríčkoch krajín prepracovali USA. Paradoxne, zjednotené Nemecko na treťom mieste nedosiahlo ani predošlú úspešnosť samotnej NDR. Ale v čase barcelonskej olympiády sa už otvorene hovorilo o premyslenom dopingovom systéme v bývalej NDR, ktorý významne prispel k jej športovému zázraku. Na pozíciu bývalej NDR v športovom svete sa v Barcelone dravo začínala tlačiť Čína.

Z najúspešnejšej výpravy vzišiel aj najúspešnejší jednotlivec. Bieloruský gymnasta vo výprave SNS Vitalij Ščerbo (na fotografii) zo-

pakoval kúsok plavkyne Kristin Ottovej zo Soulu a vybojoval si šesť zlatých medailí! Pritom ako prvý olympionik v histórii vyhral na jedných OH až v piatich individuálnych disciplínach – vo viacboji, na koni s držadlami (spoločne s Gil-su Paem z KĽDR, ktorá sa vrátila na olympijskú scénu), na kruhoch, v preskoku a na bradlách. Ďalšími hviezdami pod značkou SNŠ boli predovšetkým plavci Alexander Popov (na fotografii) a Jevgenij Sadovj, ktorí ovládli

krauliarske trate od 50 až po 400 m. Popov vyhral päťdesiatku i stovku a z trónu zhodil soulského hrdinu Matta Biondiho. Ten získal zlato len v štafete USA na 4x100 m voľným spôsobom a svoju celkovú medailovú zbierku z troch OH zaokrúhlil na jedenásť kovov (8 – 2 – 1). Sadovj k dvom individuálnym víťazstvám pridal aj jedno štafetové. Gigantom bol nepochybne aj dlhé roky nezdolany zápasník Alexander Karelin (na fotografii dolu v červenom drese), ktorý v Barcelone dobyl druhý zo svojich troch olympijských triumfov v najťažšej voľnoštyliarskej kategórii.

Obrovskou udalosťou na OH v Barcelone bol štart najväčších basketbalových hviezd zámorskej profesionálnej NBA. Kým štart zlomku najlepších tenistov sveta v Soule 1988 bol len závanom novej éry, účasť basketbalových dolárových multimilionárov jas-

ne dokázala, že reforma práva olympijskej účasti je dokonaná. Podkošové hviezdy ako Michael „Air“ Jordan (na snímke), Larry Bird, či Earvin „Magic“ Johnson (o jeho účasti sa vzhľadom na fakt, že už vtedy bol nositeľom vírusu HIV, na medzinárodnej scéne dlho diskutovalo, ale napokon štartovať mohol), zažiarili na olympiáde v maximálnej veľkosti. Pravda, štart takýchto boháčov mal aj svoje negatíva. Hviezdy NBA odmietli bývanie v Olympijskej dedine. Uprednostnili luxusný hotel...

Basketbalisti zatienu v americkej výprave všetkých. Aj skvostných atlétov: Carla Lewisa, ktorý už tretí raz triumfoval v skoku do diaľky a pridal zlato aj v štafete na

4x100 m, čím rozšíril svoju zbierku najcennejších kovov už na osem; Gail Deversová, ktorá dva roky po prekonaní takmer smrteľného ochorenia štítnej žľazy triumfovala v behu na 100 m (pritom v behu na 100 m prekážok, kde bola hlavnou favoritkou, zakopla o prekážku, spadla a víťazstvo nečakane získala Grékyňa Paraskevi Patoulidouová); Jackie Kerseeová-Joyneroová, ktorá obhájila víťazstvo v sedemboji. A takisto aj plavkyňu Janet Evansovú,

ktorá na 800 m voľným spôsobom tiež obhájila víťazstvo a na polovičnej trati pridala striebro.

Medzi veľikánov Hier 1992 sa zaradili aj dvaja maďarskí plavci. Osemnásťročná Krisztina Egerszegiová (na snímke vpravo) skvostne nadviazala na svoj jedinečný soulský debut a zvíťazila v troch individuálnych disciplínach – na 100 i 200 m znak a na 400 m polohové preteky. Tamás Darnyi (vľavo hore) zase obhájil obe prvenstvá - na 200 i 400 m polohové preteky, čo dokázal ako prvý plavec v olympijskej histórii. Famóznym obhajcom zlata bol aj turecký vzpierač Naim Süleymanoğlu, ktorý v kategórii do 60 kg znovu triumfoval suverénne.

Senzáciu spôsobil v behu na 5 km Nemeč Dieter Baumann, ktorý svojím víťazstvom prelomil dlhú dominanciu afrických bežcov na tejto trati. Škandál sprevádzal beh mužov na 10 km, v ktorom Maročan Hammou Boutayeb nešportovo blokoval Keňana Richarda Chelima. Boutayeb, ktorý strácal už celé jedno kolo, týmto unfair spôsobom pomohol k víťazstvu svojmu krajanovi Chálidovi Skahovi. Po protestoch jury Skaha najskôr diskvalifikovala, napokon mu však priznali zlatú medailu. Vo viacboji športových gymnastiek o prvenstve rozhodlo len 12 tisíc bodu. S takýmto miniatúrnym náskokom Tatjana Guciová zo SNŠ zdolala Shannon Millerovú z USA. Pozoruhodne sa skončila súťaž v strelbe na skeet, v ktorej Číňanka Žang Šang prevýšila všetkých mužov. To spôsobilo, že v budúcnosti súťaž v skeete rozdelili osobitne pre mužov a pre ženy.

Po „nežnej revolúcii“ v novembri 1989 sa názov Československej socialistickej republiky zmenil na Českú a Slovenskú federatívnu republiku. ČSFR vyslala do Barcelony 211 športovcov. Tento počet športovcov bol vyrovnaním historického maxima z Moskvy 1980. Slovenských športovcov pod piatimi kruhmi bolo viac ako kedykoľvek predtým – 68. V družstve basketbalistiek mali Slovenky väčšinu, vodnopólový tím tvorili dokonca výhradne Slováci. Atmosféra vo výprave však v predtuche blížiaceho sa delenia spoločného štátu nebola najlepšia.

Ani úspešnosť výpravy ČSFR neuspokojila. Celkový počet čs. medailí – sedem - bol najnižší od Melbourne 1956, čo nemohol vyvážiť ani nárast počtu zlatých kovov na štyri.

Oštepársky suverén Jan Železný (na fotografii) pretavil souborské striebro v Barcelone na zlato, ale ďalší traja olympijskí šampióni z ČSFR boli nečakaní – Robert Změlík v desaťboji, aj singlkanoista Lukáš Pollert pri obnovenej olympijskej premiére vodného slalomu a predovšetkým strelec Petr Hrdlička v trape.

Jediný Slováč, ktorý v Barcelone získal medailu, štartoval v cudzej výprave. Špičkový plavec z Cífera Marcel Géry o štart na OH v Los Angeles vo farbách ČSSR z dôvodu bojkotu prišiel. V roku 1986 emigroval do Kanady a v Barcelone sa vo farbách novej vlasti dočkal vytúženého olympijského kovu – bronzu ako člen polohovej štafety.

Zo Slovákov v čs. výprave mali k medaile najbližšie členovia štvorkajaku na 1000 m s výhradne slovenskou osádkou v zložení Róbert Erban, Juraj Kadnár, Attila Szabó, Jozef Turza. Po preťatí cieľovej méty figuroval štvorkajak ČSFR na svetelnej tabuli krátko na treťom mieste, ale po zverejnení oficiálnych výsledkov prišiel šok. Tretí skončili Austráľčania, našincov delilo od bronzu deväť stotín sekundy...

Takisto štvrté miesto, ale s podstatne väčším časovým odstupom, obsadil rýchlostný kanoista Slavomír Kňazovický v C1 na 500 m. Musel si počkať ďalšie štyri roky, kým prišla jeho hviezdna chvíľa. Bronzový voľnoštýliar zo Soulu a majster sveta z roku 1990 Jozef Lohyňa skončil v kategórii do 82 kg piaty.

LUBOMÍR SOUČEK